

Protecció de les dades de caràcter personal a la recerca

Silvia Losa

Sumari

- Normativa
- Conceptes i principis bàsics
- Projectes de recerca
- Informació a la UPF

Sumari

- Normativa
- Conceptes i principis bàsics
- Projectes de recerca
- Informació a la UPF

Protecció de dades personals a la recerca

1. Normativa

Unió Europea

- Directiva 95/46/CE del Parlament Europeu i del Consell de 24 d'octubre de 1995, relativa a la protecció de les persones físiques pel que fa a la protecció de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes dades

<http://eur-lex.europa.eu/eli/dir/1995/46/oj>

Protecció de dades personals a la recerca

1. Normativa

Espanya

- Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal (LOPD)
http://www.boe.es/aeboe/consultas/bases_datos/doc.php?id=BOE-A-1999-23750
- Reial Decret 1720/2007, de 21 de desembre, pel qual s'aprova el Reglament de desenvolupament de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal (RDLOPD)
http://www.boe.es/aeboe/consultas/bases_datos/doc.php?id=BOE-A-2008-979

Protecció de dades personals a la recerca

1. Normativa

UPF

- Resolucions (rector i Consell de govern)
- Instruccions (gerent)

<http://www.upf.edu/seuelectronica/normativa/upf/proteccio-dades/>

Protecció de dades personals a la recerca

1. Normativa

UPF

- Instrucció del gerent de 19 de gener de 2012 per la qual s'aprova el procediment per al tractament de dades de caràcter personal en els **projectes de recerca, desenvolupament i innovació**
- Normativa per la qual es regulen les mesures per garantir la **seguretat i confidencialitat** de les dades de caràcter personal (Acord del Consell de Govern de 15 de juny del 2005)

Sumari

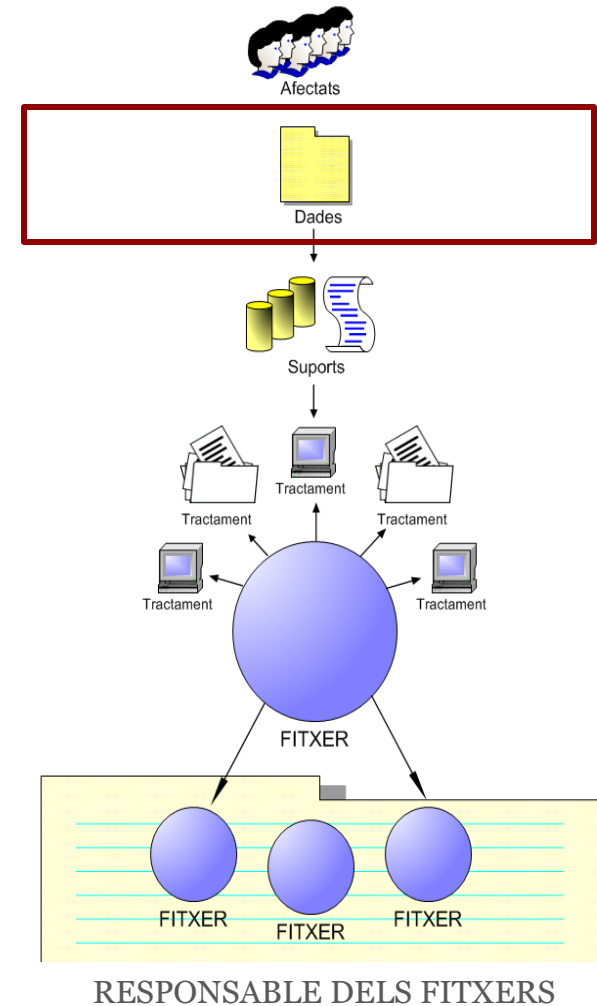
- Normativa
- Conceptes i principis bàsics
- Projectes de recerca
- Informació a la UPF

Dada de caràcter personal

“Qualsevol informació relativa a persones físiques identificades o identificables”

(article 3a LOPD)

Protecció de dades personals a la recerca

2. Conceptes i principis bàsics

Dada de caràcter personal

Persona física **Identificable**:

Quan la persona física **pot ser identificada** per mitjans directes o indirectes (mitjançant qualsevol informació física, fisiològica, psíquica, econòmica, cultural o social), **sense que siguin necessaris esforços desproporcionats**.

Cal considerar el conjunt dels **mitjans** que puguin ser **raonablement utilitzats**” perquè es pugui produir la identificació (Considerand 26 Directiva 95/46/CE)

Protecció de dades personals a la recerca

2. Conceptes i principis bàsics

Pere (pseudònim) va néixer a Salamanca, fa 30 anys. Va estudiar Filosofia a la Universidad de Alcalá (1996-2000) El 2008 va marxar a Barcelona per fer el Màster de Filosofia Política a la Universitat Pompeu Fabra (2008-2009). Li agrada molt la fotografia i imparteix cursos al Centre cívic La Sedeta tots els dimecres al vespres. Ha obert un blog de fotografia anomenat “La finestra” per compartir la seva afició i coneixements.

Protecció de dades personals a la recerca

2. Conceptes i principis bàsics

Anonimització:

- Grup de treball sobre protecció de dades de l'article 29, *Dictamen 05/2014 sobre tècniques de anonimizació*, (http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp216_es.pdf)
- ICO (Regne Unit), *Anonymisation: code of practice*. (http://ico.org.uk/for_organisations/data_protection/topic_guides/anonymisation)
- ICPSR (Estats Units) “The practice of protecting confidentiality”, *Guide to Social Science Data Preparation and Archiving*. (<https://www.icpsr.umich.edu/icpsrweb/content/deposit/guide/chapter5.html>)

[Home](#)

[About us](#)

[Contact us](#)

[UKAN 2014
symposium](#)

[Join the network](#)

[Services](#)

[UKAN resources](#)

[Online Training](#)

[Links](#)

[Events](#)

[News](#)

[UKAN Decision-making Framework](#)

[UKAN library](#)

[Case studies](#)

[Reports](#)

[Other information](#)

[Quick links](#)

Case studies

Case studies of best practice in anonymisation are now available to be viewed and downloaded.

1: ONS Individual Level Survey Data

2: ONS Business Data

3: Eurostat EU-SILC Data

4: DWP Aggregate Benefit Claimant Data

5: ONS Aggregate Census Data

Protecció de dades personals a la recerca

2. Conceptes i principis bàsics

- **Dissociació:**

Tractament de dades de manera que les dades resultants no puguin associar-se a cap persona identificada o identificable. El procés és *reversible*

- **Anonimització:**

Tractament de dades de manera que les dades resultants no puguin associar-se a cap persona identificada o identificable i el procés sigui *irreversible*

Protecció de dades personals a la recerca

2. Conceptes i principis bàsics

Tipus de dades

- **Identificatives:** nom i cognoms; DNI, NIF, imatge, veu, signatura, empremtes, adreça, etc.
- **Característiques personals:** estat civil, edat, data de naixement, característiques físiques
- **Acadèmiques:** titulacions, historial acadèmic
- **Ocupació laboral:** lloc de treball, categoria, grau, etc
- **Econòmiques:** dades bancàries, ingressos, hipoteques, etc.

Protecció de dades personals a la recerca

2. Conceptes i principis bàsics

Tipus de dades

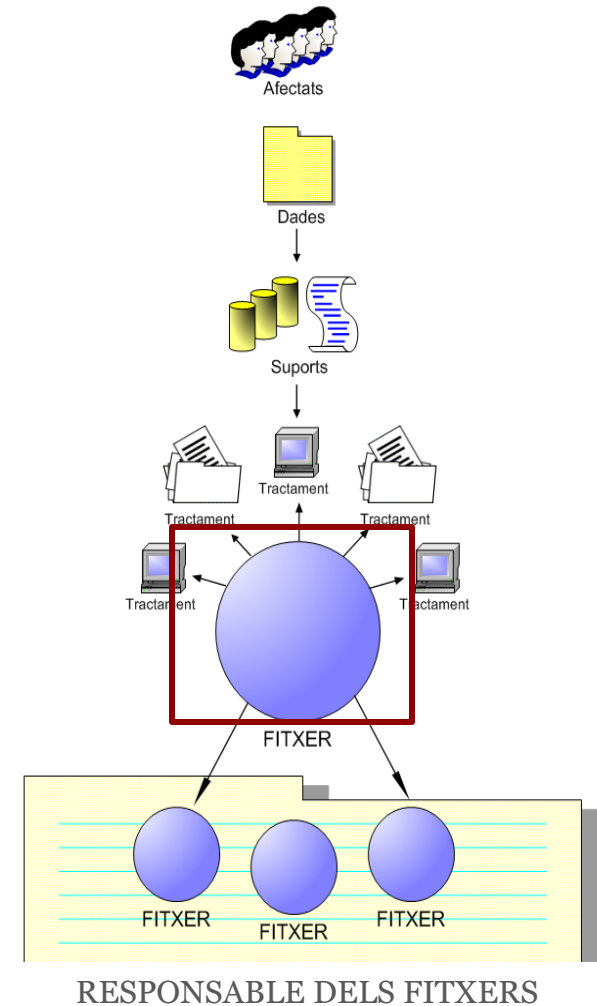
Dades especialment protegides:

- Dades de salut, origen racial o ètnic, vida sexual, ideologia, afiliació sindical, religió, creences.
- Sancions administratives i penals.

Fitxer

“Qualsevol **conjunt organitzat de dades** de caràcter personal, sigui quina sigui la forma o la modalitat de creació, emmagatzematge, organització i accés”
(article 3b LOPD)

Protecció de dades personals a la recerca

2. Conceptes i principis bàsics

Fitxer

Concepte lògic: conjunt organitzat de dades de caràcter personal per a ser tractats segons una **mateixa finalitat**

Exemple: Les dades personals tractades als diferents projectes de recerca de la UPF formen un únic fitxer

Projectes de recerca, desenvolupament i innovació

Protecció de dades personals a la recerca 2. Conceptes i principis bàsics

Fitxer

Dins d'un mateix fitxer poden donar-se **tractaments automatitzats i manuals**

Ex: Projectes de recerca, desenvolupament i innovació

- Carpeta amb formulari de consentiment informat del projecte de recerca “XX”
- Fitxer de dissociació (equivalència de dades identificatives amb codi d'usuari) del projecte de recerca “XX”

Protecció de dades personals a la recerca

2. Conceptes i principis bàsics

- Fitxers de la UPF

<http://www.upf.edu/organitzacio/dadespersonals/fitxers-upf.html>

Protecció de dades personals a la recerca

2. Conceptes i principis bàsics

Organització de la UPF

- [Estructura i govern](#)
- [Consell Social](#)
- [Síndic de Greuges](#)
- [Normativa](#)
- [Convenis institucionals](#)
- [Administració electrònica](#)
- [Contractació pública](#)
- [Dades de caràcter personal](#)
- [Treballar a la UPF](#)

Inici > Dades de caràcter personal > Fitxers de titularitat UPF

Fitxers de titularitat UPF

- [Activitats socioculturals](#)
- [Admissió a ensenyaments i promoció](#)
- [Alumni](#)
- [Arxiu de convenis](#)
- [Càrrecs i òrgans de govern](#)
- [Certificació digital](#)
- [Control d'accés i vigilància](#)
- [Directori](#)
- [Estudiants](#)
- [Gestió d'arxius](#)
- [Gestió de la recerca](#)
- [Gestió econòmica i contractual](#)
- [Innovació i qualitat docents](#)
- [Presentació d'escrits, consultes, suggeriments i queixes](#)
- [Prevenió de riscos laborals i vigilància de la salut](#)
- [Projectes de recerca, desenvolupament i innovació](#)
- [Recursos humans](#)
- [Registre general](#)
- [Seminaris i congressos](#)
- [Servei de Biblioteca](#)
- [Serveis a organitzacions estudiantils](#)
- [Síndic de greuges de la Universitat Pompeu Fabra](#)
- [Sistema d'acreditació d'usuaris](#)
- [Suport a col·lectius específics](#)

Protecció de dades personals a la recerca

2. Conceptes i principis bàsics

- **Responsable dels fitxers UPF:** la Universitat, i, en representació, el gerent.
- **Reponsable davant la UPF de les dades personals de cada projecte:** l'Investigador Principal

Protecció de dades personals a la recerca

2. Conceptes i principis bàsics

Principis generals

- **Propietat**

Les dades són de les persones a què refereixen, no de qui les tracta.

- **Finalitat**

Només es poden recollir i tractar les dades per a finalitats **determinades, explícites i legítimes**. I no poden ser tractades per a d'altres finalitats. (Principi de qualitat)

Protecció de dades personals a la recerca

2. Conceptes i principis bàsics

Principis generals

- **Necessitat**

Només es poden tractar les dades que siguin **adequades, pertinents i no excessives** segons la finalitat per a les quals han estat recopilades. (Principi de qualitat)

- **Exactitud i actualitat**

Les dades han de ser exactes. Cal actualitzar-les perquè responguin a la **situació real** de l'afectat. (Principi de qualitat)

Protecció de dades personals a la recerca

2. Conceptes i principis bàsics

Dret d'informació

Ser **informades** del tractament de les dades en el moment de la seva **recollida**:

1. De l'existència del **fitxer**, **finalitat** de la recollida i **destinatari** de la informació
2. **Obligatorietat o no** de la resposta
3. **Conseqüència** de l'obtenció de les dades o de la negativa a donar-les
4. Possibilitat d'exercici dels **drets ARCO**
5. Identitat i adreça del **responsable del fitxer**

Protecció de dades personals a la recerca

2. Conceptes i principis bàsics

Consentiment

Atorgament del consentiment inequívoc per al tractament (es pot revocar). Casos especials:

- Menors de 14 anys. (Consentiment dels pares)
- Persones incapacitades (Consentiment tutors legals)
- Dades especialment protegides (exprès – escrit)
- Cessions de dades (amb excepcions)
- Tractament per a d'altres finalitats
- Altres casos

Protecció de dades personals a la recerca 2. Conceptes i principis bàsics

■ Consentiment

Es pot prestar a través d'un clic a una casella clarament visible (no pot estar marcada de forma predeterminada)

Categoria en la qual participaràs *

ESO

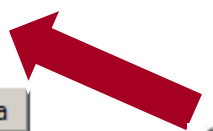
Batxillerat

EOI

Declaro que he llegit i que accepto les bases del concurs, i que en el moment de sol·licitar aquesta inscripció tinc 14 anys o més *

Sí

Envia

Cal emmagatzemar-lo!

Protecció de dades personals a la recerca

2. Conceptes i principis bàsics

Consentiment

Reutilització de dades per recerca:

- Fonts accessibles al públic (diaris oficials, mitjans comunicació NO internet ni xarxes socials art. 3j LOPD)
- Consentiments preexistents
- Dades especialment protegides (**explícit**)
- Nou consentiment quan el tractament de les dades permeti prendre mesures o decisions sobre les persones de les quals es tractaran les dades

Protecció de dades personals a la recerca

2. Conceptes i principis bàsics

Drets d'**A**ccés, **R**ectificació, **C**ancel·lació i **O**posició

- **Accés**: conèixer les dades que el Responsable té de la persona.
- **Rectificació**: sol·licitar que es modifiquin les dades inexactes o incompletes.
- **Cancel·lació**: sol·licitar que se suprimeixin les dades inadequades o excessives.
- **Oposició**: sol·licitar que no es realitzi o cessi un tractament determinat.

Protecció de dades personals a la recerca

2. Conceptes i principis bàsics

Mesures de seguretat

Tres nivells cumulatiu segons tipus de dades tractades (RLOPD articles 79-114): **bàsic, mitjà i alt**

- **Bàsic:** per a tots els fitxers
- **Mitjà:**
  - dades d'infraccions penals o administratives
  - conjunt de dades que permetin obtenir un perfil de la personalitat de l'individu.*

Protecció de dades personals a la recerca 2. Conceptes i principis bàsics

Mesures de seguretat

- Alt:

-fitxers que continguin dades sobre *ideologia, afiliació sindical, religió, creences, origen racial, salut o vida sexual* . Excepcions:

- dades apareixen *incidentalment*
- *grau o declaració de discapacitat o invalidesa* per compliment de deures públics

-dades derivades d'actes de *violència de gènere*

Protecció de dades personals a la recerca

2. Conceptes i principis bàsics

Mesures de seguretat

- Mesures relatives a **l'accés físic**
  - Tancament amb doble clau, etc
- Mesures relatives a **suports no automatitzats**
  - Dades codificades en carpetes, etc.

Protecció de dades personals a la recerca

2. Conceptes i principis bàsics

Mesures de seguretat

- Mesures relatives a **suports automatitzats**
  - Identificació, autenticació i control d'accés
  - Registre d'accessos
  - Gestió de suports i còpies de recolzament
  - Telecomunicacions

Protecció de dades personals a la recerca

2. Conceptes i principis bàsics

Mesures de seguretat

- Mantenir el **deure de secret**:

Obliga al responsable del fitxer i **a tota persona que tingui accés i tracti les dades**.

És una **obligació perpètua**, es manté quan ja no hi ha vinculació amb el responsable del fitxer o la institució.

Protecció de dades personals a la recerca

2. Conceptes i principis bàsics

- Incidència

Qualsevol anomalia que afecti o pugui afectar la seguretat de les dades. (article 5.2i RLOPD)

Protecció de dades personals a la recerca

2. Conceptes i principis bàsics

- Cessió de dades

Tractament de dades que suposa posar-les en coneixement d'una persona diferent de l'afectat.

Les dades **només** poden comunicar-se a un tercer per a fins directament relacionats amb les **finalitats legítimes** del responsable del fitxer o del tercer, amb el **consentiment previ de l'interessat**. Excepcions al consentiment: autorització per llei, i altres (article 11.2 LOPD)

Protecció de dades personals a la recerca

2. Conceptes i principis bàsics

- Cessió de dades

Publicació de dades a **Internet** = Cessió de dades

Enviar dades anonimitzades o dissociades (si no s'envia el fitxer de dissociació) **NO** és cessió **PERÒ** pot ser necessari establir condicions d'ús

Protecció de dades personals a la recerca

2. Conceptes i principis bàsics

- Cessió de dades

Fitxer anonimitzat
Condicions d'ús

No facilitar accés a tercers

No tractar d'identificar les persones ni barrejar les dades amb altres bases de dades

Publicar dades de forma agregada

Eliminar completament el fitxer de dades anonimitzades un cop finalitzat l'ús

Protecció de dades personals a la recerca

2. Conceptes i principis bàsics

- Encàrrec de tractament

Quan un tercer presta un servei al responsable dels fitxers, per al qual necessita tractar dades de caràcter personal **NO** es produeix una **cessió** de dades.

Cal un contracte o conveni on es reguli el tractament de les dades, finalitat, mesures de seguretat, retorn o destrucció de les dades en finalitzar el servei, etc.

Protecció de dades personals a la recerca

2. Conceptes i principis bàsics

- **Transferència internacional:**

Tractament de dades que implica la seva transmissió a països fora de l'Espai Econòmic Europeu. Sotmesa a requisits addicionals.

Protecció de dades personals a la recerca 2. Conceptes i principis bàsics

Espai Econòmic Europeu: Països de la Unió Europea
Islàndia, Liechtenstein, Noruega

https://es.wikipedia.org/wiki/Espacio_Econ%C3%B3mico_Europeo

Protecció de dades personals a la recerca

2. Conceptes i principis bàsics

- **Transferència internacional:**

Països protecció equivalent a EEE: Suïssa, Canadà, Argentina, Guernsey, Illa de Man, Jersey, Illes Feroe, Andorra, Israel, Uruguai, Nova Zelanda (23 març 2016)

Protecció de dades personals a la recerca

3. Projectes de recerca

Projectes col·laboratius de recerca:

opció preferent només compartir dades dissociades

Sumari

- Normativa
- Conceptes i principis bàsics
- Projectes de recerca
- Informació a la UPF

Protecció de dades personals a la recerca

3. Projectes de recerca

Aspectes a considerar

- Dades personals
- Drets de les persones
- Persones que tractaran dades
- Mesures de seguretat
- Conservació de les dades
- Publicació
- Full de consentiment informat

Protecció de dades personals a la recerca

3. Projectes de recerca

Dades personals

Es tractaran dades relatives a persones?

Les permeten identificar?

És **necessari** tractar dades identificatives?

Dades personals

- **Origen** de les dades

Reutilització dades

Revisió consentiments i
control comitès ètics

Atenció: Internet, xarxes
socials

Recollida directa
entrevistes, qüestionaris, etc.

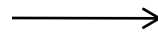

Consentiment informat

Dades personals

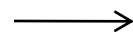
- Quin **tipus** de dades tractareu?

Són dades de menors d'edat?

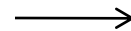
No demanar dades de familiars article 13 RLOPD

Són menors de 14 anys?

Consentiment pares o tutors legals article 13 RLOPD

Dades de persones declarades incapaces?

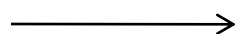
Consentiment tutors legals

Dades personals

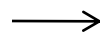
- Quin **tipus** de dades tractareu?

Permeten fer un perfil de la persona?

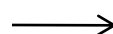

Mesures de seguretat:
Nivell bàsic i mitjà
articles 79-114 RLOPD

Són dades sobre: salut, origen racial, vida sexual, ideologia, afiliació sindical, religió o creences?

Consentiment
(expres, no tàcit) article 7 LOPD

Mesures de seguretat:
Nivell bàsic, mitjà, alt
articles 79-114 RLOPD

Dret de les persones

Recopilació de dades

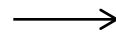

Consentiment informat

Incloure-hi:

- Dret d'informació i
- Consentiments per a tractaments que ho requereixin (ex. cessions)

En qualsevol moment

Drets d'Accés, Rectificació,
Cancel·lació, Oposició

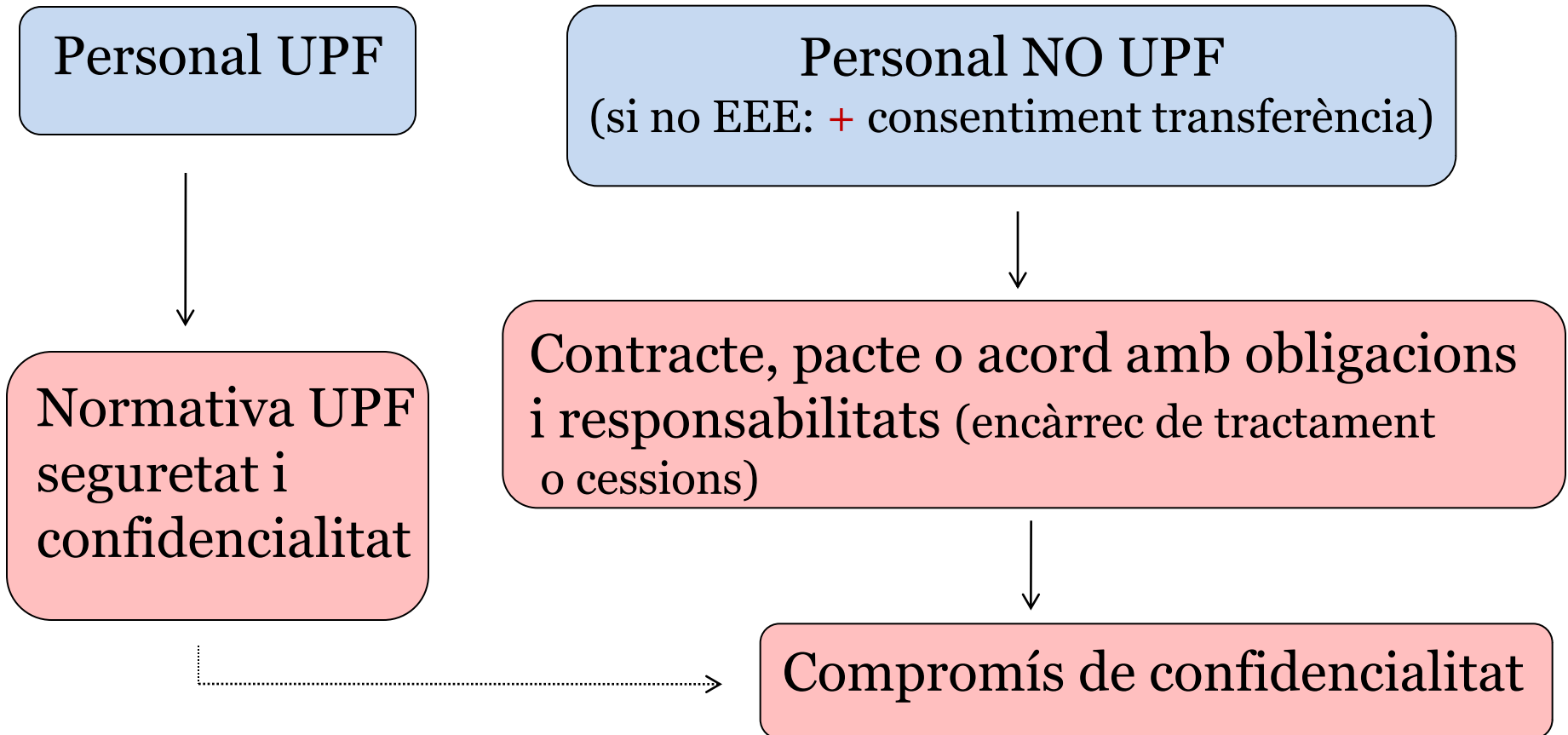
Revocació consentiment

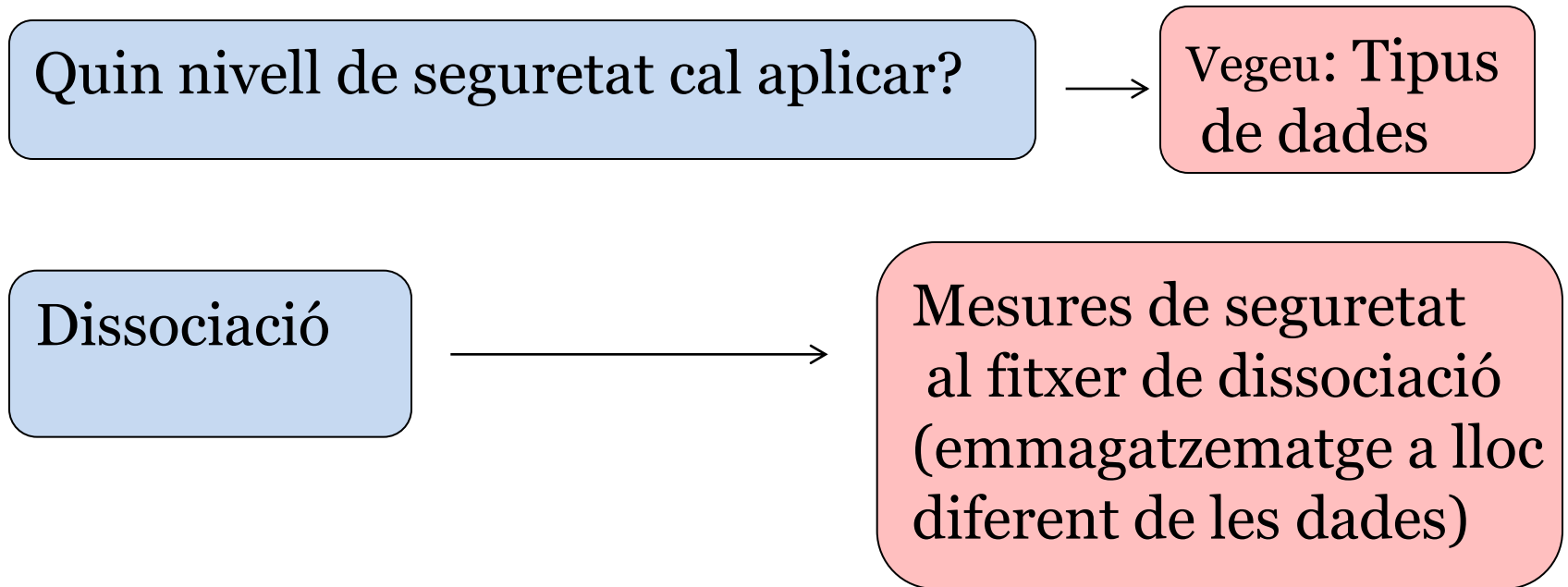
Protecció de dades personals a la recerca

3. Projectes de recerca

Persones que tractaran les dades

Mesures de seguretat

Protecció de dades personals a la recerca

3. Projectes de recerca

Conservació de les dades

Només **durant el període de durada del projecte de recerca** (Documentació en paper: Arxiu UPF <https://www.upf.edu/intranet/arxiu/serveis/tria/>)

Consentiment si:

- Reutilització per a un altre projecte concret
- Anonimització de dades per reutilització

Protecció de dades personals a la recerca

3. Projectes de recerca

Publicació

Dades identificatives

Consentiment

Anonimització

- Grup de treball de l'Article 29, Opinion 5/2014 on Anonymisation Techniques http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp216_en.pdf
- ICO (Regne Unit), Anonymisation: code of practice http://ico.org.uk/for_organisations/data_protection/topic_guides/anonymisation
- UK Anonymisation Network (UKAN) <http://ukanon.net/ukan-resources/>

Protecció de dades personals a la recerca

3. Projectes de recerca

Full de Consentiment informat

- Dins apartat de metodologia:

- Aclarir si es recopilaran dades personals (si hi ha dades especialment sensibles recordar que no han de contestar si no volen fer-ho)
- Com es recopilaran (qüestionari, gravacions en vídeo, etc.)

Protecció de dades personals a la recerca

3. Projectes de recerca

Full de Consentiment informat

-Apartat sobre confidencialitat i privacitat

- Dades tractades segons LOPD (*recerca nacional*)
- Dissociació i altres mesures de protecció
- Qui podrà tenir accés a les dades
- Publicació
- Conservació de dades

Protecció de dades personals a la recerca

3. Projectes de recerca

Full de Consentiment informat

-Sol·licitud consentiment expressament:

- Dades especialment protegides
- Cessions de dades i transferències internacionals
- Altres casos:
  - publicació dades identificatives (ex: imatge a internet)
  - utilització posterior de dades

Protecció de dades personals a la recerca

3. Projectes de recerca

I consent that:

I have read the information, or it has been read to me.

I have had the opportunity to ask questions about it and any questions that I have asked have been answered to my satisfaction.

I consent voluntarily for my child to participate as a participant in this study.

I understand that my child will be provided with the opportunity to 'assent' to participate in this study.

I consent you ask my child about my level of educational attainment

I consent the personal data of my daughter/son, including image and voice recordings, can be stored on a secure server of the Pompeu Fabra University (Spain), through encrypted communication, so they can be consulted and processed by the members of the research project

And by making a cross in the following boxes, I consent that:

photographs or recordings of my daughter/son can be published for research dissemination in our website ([http://\[REDACTED\]](http://[REDACTED])) without mentioning her/his name

Protecció de dades personals a la recerca

3. Projectes de recerca

Full de Consentiment informat

-Llegenda informativa

Si la UPF és responsable de les dades):

Versió **castellana** i **anglesa** a: **Campus Global**: La Universitat > Dades de caràcter personal > Llegendes informatives > Projectes de recerca, desenvolupament i innovació

Protecció de dades personals a la recerca

3. Projectes de recerca

Full de Consentiment informat

- Signatura de consentiments:

- Menors de 14 anys. (Consentiment dels pares, consentiment dels menors adaptat)

- Persones incapacitades (Consentiment tutors legals)

Sumari

- Normativa
- Conceptes i principis bàsics
- Projectes de recerca
- Informació a la UPF

Protecció de dades personals a la recerca

4. Informació a la UPF

Informació de la UPF

- **Web:** Universitat > Organització > Dades de caràcter personal

<http://www.upf.edu/organitzacio/dadespersonals>

- **Campus Global:** La Universitat > Dades de caràcter personal

Moltes gràcies per la vostra atenció!

